วารสารราชบัณฑิตยสถาน
ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ เม.ย.-มิ.ย. ๒๕๕๕

วิธีใหม่สำหรับใช้สระและเขียนหนังสือไทย*

วิธีใหม่
สำหรับใช้สระ และเขียนหนังสือไทย

อารัมภ[1]

วิธีเขียนหนังสือไทยเราตามที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ ที่จริงยังเป็นการลำบากอยู่มาก. จริงอยู่คนไทยเราเองไม่ใคร่จะรู้สึก, เพราะเป็นคุ้นชินเท่านั้นเอง; แต่ชาวต่างประเทศที่เรียนหนังสือไทยมักจะรู้สึกว่ายากมาก. ลองพิจารณาดูว่าที่ยากเช่นนี้เพราะเหตุใด, ก็พอได้เค้าอยู่บ้าง ดังได้สรุปเป็นหัวข้อพอเป็นสังเขปต่อไปนี้:—

๑. วิธีเขียนสระของเรา, ซึ่งเขียนไว้ในที่ต่าง ๆ กัน, ข้างหลังบ้าง, ข้างหน้าบ้าง, ข้างบนบ้าง, ข้างล่างบ้าง, ทำให้ยุ่งเรื่องใหญ่ลงมาก.

๒. สระผสมของเรา ผสมเอาตามใจใคร่มีได้คำนึงถึงสำเนียงจริง ๆ, เพราะฉะนั้นเป็นอันต้องจำเอาตัว ๆ เป็นอย่าง ๆ ไปเท่านั้นเอง; เป็นต้นว่า "เ" กับ "ย" กับตัว "อ", ที่ลองออกเสียงกลำดูตามตัวสระนั้น ๆ ก็จะเป็น "เอือ" ไม่, แต่เราบัญญัติเอาให้เป็น "เอีย" ดังเป็น "เอือ". อีกประการ ๑ เสียงที่อ่านออกมาเป็นเสียงเดียว แต่มีสระแยกกันอยู่ทั้งข้างหน้า, ข้างบน, และแทรกตัว "อ" ซึ่งอดีตสระไว้ข้างหลังอีก, ทำให้ยุ่งเหยิงยากที่จะเขียนได้.

๓. ตัวพยัญชนะเปล่าไม่มีสระกำกับอยู่เลย เราก็อ่านออกสำเนียงได้, และสำเนียงที่ออกนั้นก็ไม่แน่ดอยหรือว่าจะเป็น "อะ" หรือ "ออ"; เช่น "ปฐม" เราอ่านว่า "ปะ-ฐม", แต่ที่ "ขตี" เราหาอ่านว่า "ขะ-ตี" ไม่, ไพล่ไปอ่านว่า "ขอ-ตี", ดังนี้เป็นต้น, ย่อมจะทำให้เป็นข้อคงนไดไม่น้อยเหมือนกัน.

๔. วิธีใช้พยัญชนะกลำของเราก็ยากแก่ผู้เรียนเป็นอันมาก. ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุ ๒ ประการ, คือ:—

(ก) ตัวพยัญชนะเปล่าที่ไม่มีสระกำกับก็ออกเสียงได้, ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๓ นั้นเอง, เป็นเหตุให้รู้ได้ยากว่าเมื่อใดจะควรอ่านกลำ และเมื่อใดจะไม่กลำ; เช่นคำว่า "ปาด" เราอ่านกลำเป็น "ปาด", แต่

*จาก : พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระบรมราชาธิบาย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วิธีใหม่สำหรับใช้สระและเขียนหนังสือไทย. ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพพระยาคชนันทนินิพัทธพงศ์ (ล้วน คชนันทน์) ณ วัดมกุฎกษัตริยาราม ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๙๓. กทม.: โรงพิมพ์ไทยเขษม, ๒๔๙๓.

"ปลาด" เขาอ่านว่า "ปะ-หลาด", ดังนี้สิ่งเป็นอันว่า นอกจากที่รู้ภาษาไทยอยู่แล้วจากที่จะอ่านให้ถูกได้, และที่ยิ่งเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤตด้วยแล้ว แม้คนไทยเขาเองที่รู้หนังสือก็อ่านพลาดได้.

(๗) การที่เขียนสระไว้ข้างหน้าที่ให้สังเกต, ไม่แน่ว่าพยัญชนะตัวที่ ๑ จะตลอดพ้นตัวที่ ๒ หรือเป็นตัวสกด; เช่น "ใส่ม" เมื่ออ่านไปไหนไม่นึกก็อาจจะไม่เป็น "ใส่น" เลยทีเดียว, จะเป็น "ใสบ". ที่ยิ่งมีพยัญชนะตามหลังสระตั้ง ๓ ตัวก็ยิ่งลำบากขึ้นอีก, เช่น "คนิทใคราม" มีผู้อ่านเป็น "จนิทะใคราม" ไปก็มี, และบางทีพวกผู้ที่พึ่งจะเริ่มเรียนภาษาไทยอาจจะอ่านคำ "ใคลน" ว่า "ใค-ลน" ก็ได้. ที่ยิ่งเป็นสระผสมก็ยิ่งยากขึ้นอีก, เช่น "อิเหนา" ผู้ที่พึ่งเรียนหนังสือไทยอ่านเป็น "อิ-เห-นา" ไปเสียก็มี; และมีบางคำ, เช่น "เพลา", จะอ่านว่า "เพ็ลา" ก็ถูก และ "เพ-ลา" ก็ถูก, เป็นอันครูให้ว่าควรอ่านอย่างไรก็แต่ใจพิจารณาดูเอาแสดงความในปรารภเท่านั้น.

๕. ลักษณะเขียนหนังสือ เขาเขียนต่อคำติดกันไปหมดไม่เว้นระยะคำทุก ๆ คำอย่างเช่นลักษณะเขียนหนังสือของฝรั่งไป, ถึงทำให้เป็นที่ลำบากแก่ผู้ที่ไม่สู้คุ้นเคยในเชิงการอ่านหนังสือไทย; ไม่ใช่แต่พวกต่างประเทศ, ถึงแม้คนไทย ๆ เขาเองก็รู้สึกลำบากอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน.

สรุปความนี้ ข้อนี้ เป็นเหตุที่ให้หนังสือไทยเราเป็นหนังสือที่เรียนและเขียนอ่านให้ถูกต้องได้ยากเกินไปกว่าที่ควร. หนังสือใดที่เรียนเขียนอ่านได้ยากย่อมจะเป็นของทำให้ผู้ใช้เสียเปรียบแก่ผู้ที่มีอักษรใช้อย่างที่เรียนเขียนอ่านได้ง่าย ๆ, เพราะฉะนั้นจึงเป็นข้อที่ควรคำนึงอยู่ไม่น้อย.

วิธีเขียนอักษรไทยเราหนักว่าง่ายกว่าจีน, ซึ่งใช้ตัวอักษรอ่านออกสำเนียงเป็นคำ ๆ, และเขียนเรียงตัวจากข้างบนลงมาหาข้างล่าง เป็นแถวหรือพวงลงมา, ไม่ใช่เป็นบรรทัด, และเมื่อเขียนลง

มาตนหมดทั้งตีนแผ่นกระดานแล้วจึงเริ่มใหม่อีกแถว ๑ ทางเบื้องหลังแห่งแถวที่เขียนมาแล้ว; และหนังสือของเรานี้ง่ายกว่าของอาหรับและเปอร์เซีย, ซึ่งเขียนเป็นบรรทัดจากขวามือไปหาซ้าย. เราเขียนจากซ้ายไปขวา อย่างหนังสือยุโรปอยู่แล้ว, เป็นแต่เขียนติดกันเป็นพืดไปไม่ได้วรรคอย่างหนังสือยุโรป, และเขาก็มีผู้ในส่วนวิธีใช้สระดังเราอีกอย่างมาแล้ว. ดังนี้จึงคงพิจารณาดูว่า ควรแก้ไขวิธีเขียนหนังสือไทยเรา, ให้คล้ายตามวิธีเขียนหนังสือของยุโรปอย่างมากที่สุดพึงเป็นไปได้, จะมีข้อติดขัดอย่างไรบ้าง?

ปัญหาข้อ ๕ เป็นข้อที่แก้ง่าย, เพราะพึงมีหลักแก้ข้อ ๕ ก่อน, แล้วจึงจะพิจารณาอีก ๔ ข้อต่อไป.

การแบ่งระยะและวรรคตอน.

การแบ่งระยะระหว่างคำต่อคำ, ตามแบบหนังสือยุโรป, ดูจะไม่เป็นการยากอะไร, ทั้งเราก็ว่าง่ายไปแล้วก็ไม่เป็นการขัดตาขัดหูเลย, เพราะในหนังสือสวดมนต์และเทศนาบ่อยๆ จะเป็นต้นที่ได้พิมพ์ขึ้นแล้ว ก็ได้แบ่งระยะระหว่างคำทุกคำไว้แล้ว.

ตัวอย่าง: อิติปิโส ภควา, อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ; วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู; อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ, สตฺถา เทวมนุสฺสานํ, พุทฺโธ ภควาติ.

ดังนี้ก็ได้ทั้งนั้น ว่าจะเขียนภาษาไทยก็มีระยะระหว่างคำทุกคำก็ได้เท่ากัน.

ตัวอย่าง: วัน ที่ ๑ เมษายน เป็น วัน ขึ้น ปี ใหม่ ของไทย เรา.

แต่ถ้าเราจะเขียนหนังสือไว้ระยะระหว่างคำทุกๆ คำเช่นนี้, ก็ต้องเปลี่ยนวิธีแบ่งวรรคตอนใหม่ทั้งสิ้น, คือจะคงใช้แต่เว้นช่องว่างระหว่างตอนหรือวรรคอย่างที่ได้เคยใช้กันมาแล้วเท่านั้นไม่ได้ทีเดียว, จำเป็นจะต้องใช้เครื่องหมายแบ่งวรรคตอนตามแบบยุโรป.

๔

เครื่องหมายแบ่งวรรคตอนเหล่านี้ เจ้าพระยาพาสุกรีสุรวงศ์ ราชบัณฑิต (ม.ร.ว. เปี่ยม มาลากุล) ณ กรุงเทพฯ, ตรินต่อยังเป็นผู้ทรงวิสุทธิสรรพศักดิ์, อธิบดีกรมศึกษาธิการ, ได้คิดขึ้นไว้เรียก, และได้แต่งคำอธิบายวิธีใช้เครื่องหมายแบ่งวรรคตอนไว้โดยละเอียด, และได้พิมพ์เป็นแบบเรียนพร้อมแต่งหนังสือของกรมศึกษาธิการด้วยแล้ว. เหตุฉะนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องอธิบายเรื่องเครื่องหมายแบ่งวรรคตอนให้ยืดยาวต่อไปอีกในที่นี้.

ยังมีข้อคิดพิจารณาอยู่อีกส่วน ๑ ก็คือ, เมื่อจะเปลี่ยนวิธีเขียนหนังสือเป็นไว้ระยะระหว่างคำทุกๆ คำแล้ว, จะต้องแก้ไขวิธีเขียนโคลง, ฉันท์, กาพย์, กลอนของเราอย่างไรบ้าง?

ตอบว่าไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแปลกรูปอะไรดอก เหลือเกินหรือไร, เป็นแต่ตัดเกณฑ์เขียนบาทละบรรทัดเท่านั้น เป็นเรียบร้อยหมด. ส่วนโคลง, ฉันท์, และกาพย์ก็เขียนบาทละบรรทัดอยู่แล้ว, เพราะฉะนั้นที่จะมีข้อรู้สึกแปลกอยู่บ้างก็แต่เพียงที่ไม่มีเว้นช่องว่างกลางบาทเท่านั้น; แต่คาถาและฉันท์ในบาลีและสันสกฤตก็หาได้มีช่องเว้นว่างในกลาง ๆ บาทไม่, เพราะฉะนั้นถ้าเราจงใจไว้ช่องว่างในกลางบาทเสียบ้างก็เป็นอันหนีเขาไปตามแบบครูเดิมเท่านั้น, หาใช่เป็นคนอตตาวรีหลุดไม่. ส่วนกลอนที่เขาเขียนบาทละบรรทัดก็เชื่อว่าไม่มีใครเห็นเป็นอุตตาวรี; ผมจะนำมาลงให้ดูออกงามขึ้นเสียอีก.

ขอให้ท่านผู้อ่านดูตัวอย่างวิธีเขียนโคลง, ฉันท์, กาพย์, กลอนตามระเบียบที่กล่าวมาแล้วข้างบนนี้:—

(๑) ตัวอย่างโคลง ๔

๏ เพื่อน กิน, สิ้น ทรัพย์ แล้ว แหนง หนี,
หา ง่าย, หลาย หมื่น มี มาก ได้;
เพื่อน ตาย, ถ่าย แทน ชีวา อาตม์,
หา ยาก, ผัก ปี, ใช้, ยาก แท้ อัก ษร.

(โลกะนิติ)

๕

(๗) ตัวอย่างโคลง ๖

อรอย ภูป อินทร์ หยาด ฟ้า,
มา อ่า องค์ ใน หลัง
แหล่ง ให้ คน ชม, แล ฤๅ.

(พลอ)

(๓) ตัวอย่างฉันท์

อ๊ องค์ ใด พ สัมพุทธ์, สุสิสุทธะ สันดาน,
ตัด มูล เกลศ มาน ข่ มี หม่น มิ หมอง มัว.
อ หนึ่ง ใน พ ไทย ท่าน ก็ เปิก บาน ดือ ดอก บัว,
ภาสี ข่ พ้น พัว สุภคนธะ กำจร.

(คำนมสิคมพพุทธคุณ)

อ๊ ธรรม ดือ คุณากร, ส่วน ชอบ สาทร, ดุจะ ดวง ประ-
-ทีป ชีชวาล
แห่ง องค์ พ ศาสดาจารย์, ส่อง สีตก์ สันดาน, สว่าง
ณ เจ้า ใจ มล.

(คำนมสิคมพธรรมะคุณ)

อ๊ ปัง เมือ พ องค์ ปะระมะ พุทธะ วิสุทธะ ศาสดา
ผล รู้ อะนุตตะระ สะมาธิ ณ โพธิบัลลังก์,
ขน มาร สะพัลสะพหุ พาหุ วิหะ วิชิต ชลิต,
ที่ ศีรีเมขะละ ปราเทศ คชะ เทียม ณ เทิม หาญ.

(มนตน์นิทัศน์สิคม)

(๔) ตัวอย่างกาพย์

อ พ เสด็จ ไคย แดน ชล, หมง เรือ ตัน จาม เหิด ฟาย,
ทิ่ง แก้ว แพรว พรรณะราย, พาย อ่อน หยับ จับ ดาม งอน

(เห่เรือ)

(๕) ตัวอย่างกลอน

อเอน องค์ ลง เหนือ บรรจุเฐิรณ,
ยอ ณ ก่าย พักตร์ ยักษ;

๖

ทุกข์ ร้อน ตอน คุหพี ไป มา,
ตรึก ผา ทึ่ง สงคราม ราม ลักษมณ์.
คุรั ปี ที่ ศึก เหนือ ใหญ่ หลวง
จะ ลุ ล่วง จงกา อากาศจัน,
เหตุ ด้วย สีดา ยุทาพกุษ
ชั่ง เกิด กาล หนา หก ปัง ชีย.
ดำ จะ ศึด ถ่าย เท ด้วย เล่ห์ กล
ตลิ รอน ผ่อน ปรน แก้ ไข,
ให้ ราม ลักษมณ์ เลิก ทัพ กลับ ไป,
ถึง จะ ไม่ เหนื่อย ยาก ลำบาก กาย.

(รามเกียรติ์, พระนิพนธ์รัชกาลที่ ๖)

ตัวอย่างเหล่านี้ เขาใจว่าคงพอเป็นเครื่องแสดงให้เห็นไปแล้วว่า, การเขียนหนังสือมีระเบียบเหล่านี้ทุก ๆ คำ, และมีเครื่องหมายแบ่งวรรคตอนประกอบ, ไม่ขัดขวางแก่การเขียนโคลง, ฉันท์, กาพย์, กลอนเลย.

วิธีใช้สระอย่างใหม่

คราวนี้จะได้ย้อนกลับไปพิจารณาถึงข้อความลำบากของการอ่านและเขียนหนังสือไทย, ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในเอนมิกะข้อ ๑ ถึง ๔ นั้นต่อไป.

ถ้าพิจารณาดูแล้วก็คงมาตั้งเห็นได้ไทยชัดเจนว่า, ความงงและยุ่งยากทั้งปวงเกิดขึ้นเพราะการขาดสระของเราไม่เป็นระเบียบอันเดียวกัน.

ความลำบากอันนี้ พ่อขุนรามคำแหง, ผู้เป็นมหาราชผู้ทรงสร้างหนังสือไทยขึ้นใช้ (ซึ่งเราเรียกกันว่า "พระร่วง" นั้น), ได้ทรงรู้สึกอยู่แล้ว และได้ทรงพยายามที่จะแก้ไข, โดยกำหนดให้วางสระไว้ขยะทัด ตัวพยัญชนะทั้งสิ้น, ดังปรากฏอยู่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง, มหาศักราช ๑๒๑๔ (พ.ศ. ๑๘๓๖) นั้นแล้ว.

๕๗

ตัวอย่างหนังสือไทยของชุมชนมาลคำแหง

หนังสือชุมชนมาลคำแหง	หนังสือเดี๋ยวนี้
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	พ่อขุนศรีสรรเพชญมหาราช
แม่ขุนรามคำแหงเลิศฟ้า	แม่ขุนศรีนครินทรเลิศฟ้า
ขุนรามคำแหงเมืองขุดฟ้า	ขุนศรีบานเมืองขุดฟ้า
น้องทั้งดวงหัวคนขุผ้	น้องทั้งดวงหัวคนขุผ้
ชายสามขุผ้สูงใส่ง	ชายสามขุผ้สูงใส่ง

ถ้าท่านลองดูตัวอย่างหนังสือของชุมชนมาลคำแหงข้างบนนี้, คงจะเห็นได้ว่า, ที่จริงท่านที่เอาสระลอยไว้ในบรรทัดเดียวกับพยัญชนะทั้งหมด ทำให้หนังสือเขียนได้เรียบร้อยดีทีเดียว.

แต่อาศัยเหตุที่ผู้รู้หนังสือในพุทธศตวรรษใหม่มากขึ้นมากขึ้น, และได้เคยใช้หนังสือของมาเสียนานแล้ว, และไม่ยอมใช้หนังสือไทยสำหรับเขียนศิลาจารึกและหนังสือเหตุการณ์ต่างๆ, หนังสือแบบชุมชนมาลคำแหงส่งมาให้ใช้ต่อท่านเป็นแบบแผนสำหรับเขียนภาษาไทย. ถ้าอ่านรัชสมัยของชุมชนมาลคำแหงมาไม่กี่ปี, ในรัชสมัยของพระเจ้าอู่ทองไทย, สระต่างๆ ที่ชุมชนมาลคำแหงได้ถอนเอาขึ้นหนีอดีตมาไว้บรรทัดเดียวกับพยัญชนะนั้น, ก็ได้กลับลงหนีขึ้นไปอยู่ข้างเป็นตามแบบเขียนสระของอักษรขอม, ดังปรากฏอยู่ในศิลาจารึกของพระเจ้าอู่ทองไทย, มหาศักราช ๑๖๗๗ (พ.ศ. ๑๗๐๐) นั้นแล้ว, และได้คงอยู่เช่นนี้ต่อมาจนทุกวันนี้.

ครั้นเมื่อราวปี พ.ศ. ๒๓๕๐, พระบาทสมเด็จพระมหาสมณเจ้าพระบรมราชาธิบดีศรีสัมพุทธมหามงกุฎ พระอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปรับปรุงหนังสือวิธีกะสันสำหรับใช้ในหมู่พระสงฆ์ขึ้นใหม่. ตามรูปเดิมหนังสือวิธีกะนั้น, ได้ทรงกำหนดไว้ให้เขียนสระไว้ในบรรทัดเดียวกับพยัญชนะ, และตามหลังพยัญชนะ, ตามแบบอักษรขอมทีเดียว, ซึ่งในชั้นต้นก็ได้มีผู้รู้สึกว่าเป็นของลำบากเสียอยู่บ้าง, แต่พอใช้เคยเสียแล้วไม่นานก็รู้สึกความสดวก.

แต่ข้อที่ทำในวิธีหนังสือเรียนกะเป็นหนังสือใช้ไม่แพร่หลายไปเท่านี้, เพราะมีความจำเป็นที่ต้องเรียนแม่พยัญชนะใหม่ทั้งหมด, ซึ่งเป็นเหตุที่ไม่คล้ายกับตัวอักษรที่ใหญ่เกินไปเลย.

ส่วนพวกตำรับในข้อที่ให้เขียนสระไว้ในบรรทัดเดียวกันกับพยัญชนะ, และให้ตามพยัญชนะนั้น, เป็นของดีมาก, ควรที่จะใช้สำหรับเป็นแบบในการเขียนหนังสือไทยต่อไปทีเดียว; แต่ควรใช้รูปสระให้เป็นโดยท่าแบบที่เคยใช้กันมาแล้วในหนังสือไทยมากที่สุดที่จะใช้ได้, และพยัญชนะควรคงรูปตามเดิมทั้งสิ้น. เมื่อว่าที่ทำหนังสือเขียนลงไปเช่นนี้แล้ว, จะแก้ปัญหาทั้ง ๔ ข้อที่ได้แสดงมาแล้วในอนุมาณะนั้นได้เกือบจะหมดทีเดียว.

รูปสระเสียงใหม่

เมื่อตกลงว่าจะใช้สระได้ทั้งหลังพยัญชนะและในบรรทัดเดียวกันทั้งหมดแล้ว, ก็ยังต้องมีปัญหาต้องตัดสินอยู่อีก, ดังต่อไปนี้:—

๑. จะใช้สระตามหลังพยัญชนะทั้งหมด, รูปสระบางตัวที่ใช้อยู่ตะบุดที่จะใช้ได้หรือไม่? เช่นสระ "า", "ิ", "ี", และ "ื", เห็นได้ชัดทีเดียวว่าใช้ไม่ได้, ต้องแก้รูปใหม่; ส่วนสระ "ุ", "ู", "เ", "ไ", และ "ใ", หรือว่าพอใช้ได้, เป็นแต่ดัดแปลงวิธีเขียนนิดหน่อยพอให้เหมาะแก่การที่จะให้หนังสือเรียบเท่านั้น.

๒. จะใช้สระเขียนเป็นตัวกำกับทีเดียว, ตามแบบหนังสือยุโรป, ไม่ใช้ตัว "อ" ปั้นคอยด้วยแล้วไซร้, รูปสระตามที่ใช้อยู่แล้วในเวลานี้จะใช้ได้หรือไม่? เช่นจะเขียนว่า "อปไทย", "อทิตย์", "อนุ", "ฉก", "อดม", "อิทศ", ดังนี้ ดูก็ยังขัดๆ อยู่. ส่วนสระ "า", "ิ", "ี", "ุ", "ู", ฯลฯ จะต้องเปลี่ยนรูปอยู่แล้ว, และรูปที่จะเปลี่ยนใหม่นั้นเป็นอันใช้ได้สำหรับเป็นตัวกำกับด้วย. สระ "ะ" จะใช้วิสัญชนีไม่ได้ต้องแปลงรูปทีเดียว; และสระ "า" แก้ไขนิดหน่อยก็ใช้ได้.

๓. ใช้ผสมสระ, เช่น "เอือ" เป็นต้น, ต้องแก้เป็นผสมตามสำเนียง เช่น "เอือ" เอา "ี" กับ "า" ผสมกัน, ดังนี้เป็นต้น.

๙

สระแบบใหม่

สระแบบเดิม	สระแบบใหม่		อธิบาย
	ตัวยืนเอง*	ตัวหวัด†	
ะ	I	เ	สระ "อะ" ดังเกะของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ฉบับที่ ๔
า	า	า	ลากขีดเดิมนั่นเอง; เป็นแต่หยักเพื่อมิให้ปนกับตัว "ว"
ค	O	ง	แบบชุนทามคำแหง
ค	◐	ฺ	
ค	⓪	ง	
ค	⊖	ง	แผลงจาก "ค" ของชุนทามคำแหง
ๆ	ๆ	ๆ	"ๆ" ซอม.
ข	ข	ข	"ข" ซอม.
เ	เ	เ	ไม้หกดิเดิมนั่นเอง, เป็นแต่ตัดกนให้ตัวสั้นออก, ดังเสียงเป็นไม้มวน (แต่เดิมเท่าไม้หก)
แ	แ	แ	ไม้หกสาง อันติดกันนั่นเอง.
ไ	เ	เ	ไม้มลายเดิมนั่นเอง, แต่เดิมเท่าไม้หก; (ส่วนไม้มวนเล็ก).
ใ	เ	เ	ก็ไม้ "ใ" เดิมนั่นเอง, แต่กดให้เตี้ยลงเท่าไม้หก, แลเสียงให้ตรม.
เ+า	ๆ	ๆ	คือ "า" กับ "ๆ" ผสมกัน.
ำ	ำ	ำ	ขนาดเดิมนั่นเอง, แก้แต่รูปลากขีด. (วันนี้สระ "ำ" มีใช้แต่เป็นสระตรมขนาดเดียว, ไม่ใช้เป็นสระเต็มเลย; เช่น "อำแดง" ตามแบบใหม่เขียนว่า "ขมดแดง" ดังนี้.)

สระแบบเดิม	สระแบบใหม่		อธิบาย
	ตัวยืนเอง	ตัวหลัง	
เรีย	◌ีา	◌ีา	"ี" กับ "า" ผสมกัน.
เรือ	◌ือา	◌ือา	"ื" กับ "า" ผสมกัน.
เออ	◌ือ	◌ือ	"ื" กับ "อ" ผสมกัน.
ออ	อ	อ	อย่างเดิม (แต่ตัว "อ" จะอ่านเป็น "อะ" ไม่ได้เป็นอย่างอื่น)
เ◌าะ	อะ	อ◌ะ	คือสระ "ออ" เพิ่มวิสัญชนีให้สั้น เนื่องจากเชื่อมเข้าท่านั้น
อัว	◌ัวา	◌ัวา	"ั" กับ "า" ผสมกัน, เพิ่มวิสัญชนีเข้าเป็น "อัวะ", คือ "◌ัวะ" ดังนี้

เมื่อได้ศึกษาเรื่องสระได้สิ้นเรื่องแล้ว ก็อาจจะกล่าวได้ตามภาษาหวานว่า "ร่วมหวานแล้ว"! ส่วนข้อที่จะต้องแก้ไขอย่างอื่นๆ ก็มีอีกบ้าง, จึงได้เพิ่มรวบรวมข้อแก้และเติมเพลงหรือปรุงทำเป็นบัญญัติขึ้นอีก ๑ ซึ่งเป็นข้ออธิบายและชี้แจงวิธีเขียนหนังสือไทยแบบใหม่, ดังปรากฏต่อไปข้างหน้านี้.

ความประสงค์เบื้องต้นในการเขียนหนังสือไทยก็คือต้องให้สดวกแก่การเขียนภาษาไทยเราเองนี้แล; แต่ก็มีเวลาอยู่บ้างที่เราจำต้องใช้หนังสือไทยเขียนภาษาอื่น, เช่นภาษามคธ, สันสกฤต, และภาษายุโรป, ซึ่งเราใช้คละเรื่องกับภาษาเราในเวลาบางเวลาเป็นต้น. ส่วนภาษายุโรปนั้น, ตามแบบเขียนหนังสือไทยที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ มีบางคำเกือบจะเขียนไม่ได้ทีเดียว, แต่ถ้าเขียนตามแบบใหม่เป็นอันเขียนได้ให้ใกล้ที่ถูกมากที่สุดที่จะเขียนได้. ส่วนภาษามคธและสันสกฤต, ถ้าเขียนตามแบบใหม่เป็นสดวกกว่าแบบเก่าแน่แท้, และอาจกล่าวว่าสดวกกว่าใช้ตัวหนังสือขอมเขียนด้วยซ้ำ!

บัญญัติอักขระวิธีใหม่

หมวดที่ ๑ – ว่าด้วยวิธีใช้สระ

ข้อ ๑ – สระทั้งหมดให้เขียนตามหลักพยัญชนะซึ่งสระนั้นให้สำเนียง, และให้เขียนในบรรทัดเดียวกันกับพยัญชนะ.

ตัวอย่าง – สะ อุ สะ จะ ขอ หัก พระ ศรี ตรา สมเรา, พ่อ ม่ม ลม ครู บา, ทรอดา นก ภาษา.

ข้อ ๒ – ที่มีพยัญชนะอยู่กว่า ๑ ตัวนั้นถ้าสระใด ให้ออกสำเนียงพยัญชนะนั้น ๆ กลำกัน และเตมสำเนียงสระ; ที่จะไม่ให้ออกสำเนียงกลำต้องมีสระแทรกระหว่างพยัญชนะ.

ตัวอย่าง – ปาวสวท ปรนกอบ ด้วย ช่อ ฟัว ปนมลา. พระ สกพก ย่อม ม่ก ชัก สมภาจร.

ข้อ ๓ – สระผสมที่ป่วงให้เขียนหลังพยัญชนะตักล่าวมาแล้วในข้อ ๑, ไม่ใช่แยกตัวกันไว้ในที่ต่าง ๆ.

ตัวอย่าง – การ ชี้ขา ชะตา ภาคต ผา ขัก ม่ม มด คม ทรง พ่อา ส่ขาง ทาย, ปนม ของ ม่ก มา ก่หม สาร, หมดาร มมาย, อย่า ทำ ลาย, เสย ทัว ปล่อย ร้อยๆ หัก หลาก ลดาม ปก จะ ลาย ทาก ขาๆ ย้าย.

ข้อ ๔ – วิสัญชนีย์ (ะ) ไม่ใช้เป็นสระ "อะ", ดใช้แต่สำหรับทำให้สำเนียงสระเป็นหวันเท่านั้น.

ตัวอย่าง – ขะ ช่วง กขะ ทัว ตัะ ของ ภาๆ ประ ปนหยกย่ก หยดาะ, ลัหว ฟังพอะ อาๆ ขว ชัะ ตา หลูว ลัก ดม ปรดาะ, ลัก ตย ผาวะ, พอ หมอะ ทา ดาๆ!

ข้อ ๕ – ไม้หันอากาศ (ั) เลิก, เพราะใช้ "ะ" แทนทั่วไป.

ตัวอย่าง – หมา สอง ตาวา กเด กเน ดา ขน นก.

ข้อ ๖ – นิคะหิตสีที่ใช้ สำหรับ, คือ

(ก) ประกอบกับสระ "า" ให้ออกสำเนียงเป็น "อำ"; แต่สระ "ำ" นี้ให้ใช้แต่จำเพาะเป็นสระตามเท่านั้น, ไม่ให้ใช้เป็นสระเดี่ยวเลย

ตัวอย่าง: ยอด คุรุ งัวาม งำ ชมพร:

(ข) เมื่อเขียนภาษาสมคธหรือสันสกฤต, ออกสำเนียงเป็น "อัง" ก็ยังได้; และประกอบกับสระอื่น ๆ, เป็น "อิง", "อุง", ฯลฯ

ข้อ ๗ – อัฒะสระ, คือตัวพยัญชนะที่ใช้เป็นสระเมื่อประกอบกับสระในบางคราวนั้น, มีกำหนดใช้ดังต่อไปนี้:—

(ก) ๆ, ๆ, ๆ, ๆ, คงใช้ตามเดิม.

(ข) ย ใช้เป็นตัวสกดประกอบสระ "ะ" ออกสำเนียงเป็น "อัย", ประกอบสระ "า" ออกสำเนียงเป็น "อาย" ประกอบสระ "ุ" ออกสำเนียงเป็น "อุย", ประกอบกับสระ "ูา" ออกสำเนียงเป็น "อุวย", ประกอบกับสระ "ิ" ออกสำเนียงเป็น "อิย", ประกอบกับสระ "ีย" ออกสำเนียงเป็น "อีย", ประกอบกับสระ "เา" ออกสำเนียงเป็น "เอ๊อย", ประกอบกับสระ "อ" ออกสำเนียงเป็น "ออย"; ส่วน "เอีย" ไม่ใช้ตัว "ย" ประกอบ

(ค) ว ใช้เป็นตัวสกดประกอบกับสระ "า" ออกสำเนียงเป็น "อาว", ประกอบกับสระ "ิ" เป็น "อิว", ประกอบกับสระ "ะ" เป็น "เอว"; ส่วน "อัว" ไม่ใช้ตัว "ว" ประกอบ.

(ฆ) อ ใช้เป็นสระ "ออ". ส่วนในคำที่พยัญชนะคงใช้แต่สำหรับเขียนมีพยัญชนะอื่นสกด และออกสำเนียง "เอ" ดังนี้; แต่ส่วนที่เคยใช้เป็นพยัญชนะสกดที่อื่น ๆ ไม่มี, เพราะใช้ตัวสระที่ออกสำเนียงนั้น ๆ แทนที่เดียว.

ตัวอย่าง: องค์ งนทร์ ปีอน เมร เด เน้น ตนน ๆนุเย, จ่อง รฤบ ปฏิ เบญชยลฤ พรน ฤตฤร, ฐน อ่อน สฤรน กล้วๆ ๆๆ พรน ๆรช ๆก ๆดม ปรน ร่น พรธบ; ทฤลว่า ธิ อก ของ ซ้ำ ผ้า ธฤลฤ นิฤ รนทด หลงๆ อด ล้หว, พรน พฤทธิน ด้วๆ ซ้ำ!

หมวดที่ ๒ ว่าด้วยพยัญชนะ

ข้อ ๘ — พยัญชนะคงอ่านตามเดิมทุกประการ, คือที่มีสระกำกับแล้วเป็นอย่างไร, แต่ที่ไม่มีสระออกเสียงไม่ได้. (ดูบัญญัติข้อ ๑).

ข้อ ๙ — พยัญชนะที่ใช้ประกอบอยู่โดยมิได้ออกเสียง, ให้ใช้เครื่องหมายฆ่าเป็นอย่างอย่าง, คือ:—

(ก) ที่เป็นตัวการันต์ ให้ใช้ไม้ทัณฑะฆาฏ "์"

(ข) ที่เป็นตัวนำทำให้เสียงอักษรกลางและอักษรต่ำสูงขึ้นอย่าง ๑, ที่มีอยู่ในระหว่างสระกับตัวสกด แต่มิได้ออกเสียงอีกอย่าง ๑, ให้ใช้เครื่องหมายฆาฏะประกาศ (,) จุดไว้ภายใต้ตัวอักษรแทนไม้ทัณฑะฆาฏ, เพื่อมิให้รุงรัง.

ตัวอย่าง: พรน พรหมปนญฺญา สิ่งมารฤ ต่หง หมยสาสฺน, ถลหง กรร หอ้ย หฺญฺเฤ ต้เฤ อฺย่วง ๑ฤ.

ข้อ ๑๐ — ตัว ณ โดยลำพัง ได้เคยใช้กันมาในที่ต่างๆ, ออกสำเนียงเป็น "นะ", ให้คงใช้ไปตามเดิมได้ ไม่ต้องเติมสระ "ะ", เพราะ "ณ" นี้เลื่อนมาจาก "ใน", เสียงหวัดดิ้งกลางเป็น "ณ".

ข้อ ๑๑ — "บ่" ที่มีใช้ในคัมภีร์ปาฬิพุทธ์, ให้คงใช้ออกสำเนียงได้ตามเดิม, และ "กิ" ให้คงใช้ออกสำเนียงได้ตามเดิม

ข้อ ๑๒ – พยัญชนะบางตัว, ที่ใช้ประกอบอยู่ในคำที่มาจากภาษาสันสกฤต หรือสันสกฤต, และที่ออกสำเนียง "ออ" ได้ใหม่ ไม่ใช่มีตัว "อ" ประกอบหนัก, ให้มีเครื่องหมายเรียกว่า "เปยัยาลย่อ" (คือ Apostrophe ของหนังสืออยู่ใน), รูปเช่นนี้ (') ไว้หลังตัวที่จะให้ออกสำเนียงเป็น "ออ" ได้ทันที, เพื่อแสดงว่าในที่นี้มีควรจะมีสระแต่ตกไปสิ้นเสียน เปยัยาลย่อได้แทน.

<u>ตัวอย่าง</u>: ก'รนฤญ, จ'รนดล, ท'รนมาน, ธ'รนนฤ, บ'ดฤ, บ'พงศ์, บ'รงพาร, ม'รนนน, ว'รนดงศ์, ส'รนศนกดิ์, เบียบบ'ด

ข้อ ๑๓ – พยัญชนะที่มีตัว "ร" สกดใหม่ไม่มีสระ ให้คงอ่านออกสำเนียง "ออน" ได้ตามเดิม.

ที่พยัญญีเช่นนี้, เพราะใกล้มูลเดิมมากกว่าที่จะเติมตัว "อ" ลงไปในระหว่างกลาง.

<u>ตัวอย่าง</u>: จการ (อาการ); ชรอร (เชรอร); ฤดร (อุดร); นรคร (นคร); บ'ดร (บดร); ปลงการณ์ (อลงการณ); จการณ์ (อาการณ์).

ข้อ ๑๔ – พยัญชนะ ๒ ตัวติดกัน, เป็นตัวออกสำเนียงตัว ๑ เป็นตัวสกดตัว ๑, ที่ใช้สำหรับเขียนคำภาษาไทย, ให้คงออกสำเนียง "ออ" สืบได้ตามเดิม, ที่ไม่ต้องออกสำเนียงตัวสกดอีกตัว แต่ที่จะให้ออกสำเนียงพยัญชนะตัวสกดอีกตัว, ให้มีเครื่องหมายเปยัยาลย่อไว้ข้างหลังพยัญชนะตัวหน้า.

<u>ตัวอย่าง</u>: ท่ฤ นรคร ปฐม มฤ ผรน ปฐวิมเจรดฤย์ ปหิน ท่ฤ ศาวรพ ของ ช่วนรนอกร.

ข้อ ๑๕ – ตัว "รร" ("ร" หัน) ให้คงใช้ออกสำเนียง "อัน" ได้ตามเดิม.

ที่พยัญญีเช่นนี้ก็เพราะเห็นว่า ใกล้มูลเดิมมากแล้ว; เช่นคำว่า "วรรณ" นี้, มาจาก "วร์ณ" (สันสกฤต) เป็นต้น.

ข้อ ๑๖ – ในเวลาที่ใช้อักษรไทยเขียนภาษาต่างประเทศ, ทับศัพท์, สันสกฤต, และภาษายุโรปต่าง ๆ, ต้องอาศัยเครื่องหมายอนุสวาระ (ํ) สำหรับบอกให้ทราบว่าอักษรใดต้องอ่านเสียงกลำกับอีกตัว ๑. วิธีใช้อนุสวาระให้ปฏิบัติดังนี้:–

(ก) กลำเพียง ๒ ตัว, ให้วางอนุสวาระเหนือตัวที่ ๑.

ตัวอย่าง: (มคธ) สํวาทฺทตฺถ; (สันสกฤต) สํวตฺสร; (อังกฤษ) สปอรฺต (Sport), คลับ (Club), ๆสก (Ask) มาตช (Match), คอลด (Cold); (ฝรั่งเศส) ฟอรฺม (Forme), ฟรังค (Franc); (German) คลาน (Klein), บูรค (Burg).

(ข) กลำ ๓ ตัว, ให้วางอนุสวาระเหนือตัวที่ ๒.

ตัวอย่าง: (สันสกฤต) ศนฺสตฺวา, สตฺรุ; (อังกฤษ) สตฺรฺม (Stream), สปลฺนดิด (Splendid); รสฺสตฺรน (Restrain

หมวดที่ ๓ – เบ็ดเตล็ด:

ข้อ ๑๗ – เครื่องหมายยมกให้สำเนียงสูงต่ำ, คือ ๑, ๒, ๓, ๔, คงใช้อย่างเดิม.

ข้อ ๑๘ – ถ้าเขียนหนังสือ, เมื่อจะให้วรรคตอนแล้ว, ก็ต้องมีเครื่องหมายวรรคตอน, ตามแบบที่มีปรากฏอยู่พร้อมด้วยคำอธิบายในหนังสือชื่อ "เครื่องหมายวรรคตอน", ซึ่งเป็นหนังสือแบบเรียนแต่งหนังสือของกรมศึกษาธิการ.

ข้อ ๑๙ – วิธีเขียนหนังสือร้อยแก้วคงเป็นไปตามเดิม, ยกเว้นไว้ระยะระหว่างคำทุก ๆ คำ, และใช้เครื่องหมายวรรคตอนแทนเว้นช่องว่างที่มีวรรคเท่านั้น.

ข้อ ๒๐ – วิธีเขียนโคลง, ฉันท์, กาพย์, กลอน, ให้เขียนบทจบบรรทัด, (หรือถ้าไม่จบบทในบรรทัดเดียวก็ต่ออีกบรรทัด ๑ ได้, แต่เมื่อขึ้นบทใหม่ต้องขึ้นบรรทัดใหม่ด้วย.)

๑๖

ตัวอย่าง

รอยแก้วใบภาณ. (ศิลาทดกำจุนภาษาคำแหง)

ม่เท ช้วง ขาน ภาษาคำแหง มีดาง สุขะทัย นัด ดด, หก หัว มด ปลา, หก หา มด ขัว; จัวา มีดาง บ่ ขา จน กอย หก พร้ก, ล่ง ทาง ฟ่ดาน จูง วูง ปก คัว, ข่ด มัว ปก ขาย; คาก จก คร่ก คัว ช้าง, คัว; คาก จก คร่ก คัว มัว, คัว; คาก จก คร่ก คัว งดาน คัว ทอง, คัว.

รอยแก้วเก่า (จด หมายเหตุ ความทรงจำของ ณมหลวงนรินทรเทวี)

๑ ณวุง ก่วา พนม่า ยก มา ๕,๐๐๐ ล้อม ปรนชอด ตั้ง ค่าย บ้าน ชนอน, พะ สวม ตัน ค่าย หุ่ง, ล้อม สอบ กอ มีดาง อุ่ง กลาง. พล หก มีดาง ข้อน ห่า ท่ด ปรนจำ ช้อง สาขา มีดาง ๗๐๐,๐๐๐, ปรนจาก ปีดน ทาก ห่า ท่ด, มง ห้ก ยอง ขัด ศอก

รอยแก้วใหม่ ("บ่อเกิดแห่งภาษาเกียรติ")

พระ ภาม ปาน ธรส ท่ด ๑ ห่หง ทัก ท่ศนรถ, กษนตร์ สุรชยนงดี ผัว ดาง นเคร ศรด ขยะธยา, คว้นน กะศล. พงหุมณ์ มก หอยม ว่า พระ ภาม ปาน พระ หงภยน์ นวเตาร ปาง ท่ด ๗, ลหะ ดัก ก้นชด หก ตรกดา ยาค, คด ยาค ท่ด ง ห่หง ละก หัด.

รอยแก้วสามวนเทศนา (มีบาฬีเชื่ออยู่ด้วย)

หก ขรรมอกน สาวตร์, ท่ด ว่า มา หก คนมาดุร์ สุจตตะ-หอบาต นั้น, สีมดาจ พระ ผัว มด พระ ภาคย์ ขัว ตรสทาศนา จด ปาน จุขะสักขะกาล ๔ อย่าง, คด จาตุททะ-สด จุขะสัก ๑, ปันนนะรบสด จุขะสัก ๑, ปฐนิมด จุขะสัก ๑, ปาฏิอหารอกบปันกขบ จุขะสัก ๑. ดะยย พระ บาฬีด ว่า:

"ตะตะ คม ปันกขบสสาปันนบสสาปะสบติ,

๑๗

"จาตุทฺทเสํ ปนฺจเทเสงฺคาน ยุฏฺฐิมํ,
"ปฏฺฐงฺคารเทปนิกฺขนฺตาน ปนิสนฺทนมาทเส,
"ยุฏฺฐิงฺคฺคปฺปตํ สฺวสมนฺตตฺตเรฐปิ."
(อุโบสถศีลกะตา, พระชินพนธ์สมเด็จพระมหาสังฆราชที่ ๑)

<u>โคลง ๔</u>

อหน ดตน ดฺจาน ดิ่ง หุมา่ ยวฺ พงฺง, พ่ง ตาย;
รฺฐาม รฺฐาก นง นฺรฺช มา พ่ง ม่า;
ลาง ลห หุล่วฺ หาน ตาม กเต่าย ปล่วฺ นา
ดตาน ยมยัหม ยัหม หุมา่ คล่ง กล้นน จฺ ตาย.
(พระลอ)

<u>โคลงวง</u>

อนอน ดฺฐาก ปล่ฐาก อ่าง ว่าง,
กง กอด อก หัฺ ช่าง
ฐาก ชีฺ มฺฐว กลฺ อก นา. (พระลอ)

<u>กลอน</u>

อพ่ง ๆ หนั่น,
นฺง สฺฐตา นารฺฐ ศรฺฐ สฺ
ดัฺ่ พ่ง คำ คั่นน นก, ร่อง ชก มัฺ่
มา ปก วฺ่ ฒง หุมา่, ต่ ปรฺฐาบ ปาย.
หุกขาย หุกขาย อัฺ่ มัฺ่ จฺ หนกรรจ์,
"มอง อฺย่า คอด สำคญ มั่นน หุมาย;
"นน จฺ กฺฐ สีฺ สั่อน ชฺฐา วาย,
"มัฺ่ ชอ หาน ช่าน ชาย ชาตช์ หั่อ.
"หาก ว่า อฺยฺ่ ปีฺ ดฺฐาก ทฺ่ ตำลา
"มอง คอง หาญ เหนงกา พา หุนฺ,

๑๕

"มัน พบ พระ หนรอรนกษ์ ลนกรถ
"ชถวถ มถงคน มัวูาย มนรนหา.
"อุย่า พนก พฤถ กัถาว เทาน ปัฐาย ทาร ปาก;
"กฐ มัก อุยาก ช่วา ฟัง ชน ทั้ มุหา!"
ว่า พลาง หาง มอน พนกถ่า,
ฟูม ฟาย ช่วนหา มัก พาทฤ. [๘ คำ, ๔๑.]

(ตามเกียรติ, พงษนิพนธ์รบิทลที่ ๒)

<u>กพย์ยานี</u> (๑๑)

(ก) <u>เขียนบทาละบรรทัด</u>.

ดาว ดวาน คน ล่องน ลเบ, สีหง ทอง พยนบ พยอม หม,
จวน ลำหง พระ สาวรบยน จน-ย่ถาม บอด ยาคนธิร;
สมดาล พิน หนรอวงศ์ ภาวชนพงศ์ ทอพาการ
สดาจ จาก พลเบพลา จร, กเบ พระ ลเกษมุมน์ บนาวชา.
สำนา พฤฒมาบาตย์ ดเอย พระ บาท สดาจ ศิลา,
ปัก ดล บัน ฝัง สาคนราศ ทั่ว จน สาง ชล.

(ข) <u>เขียนแบ่งเป็นบทาละ ๒ บรรทัด</u> (เพื่อให้ดูงามขึ้น)

พระ หูลดาบ ลพ หว นรอน ทาย
ทหบ ขัง สาย ชนลา, บล
ยาวนรูป เสร กล,
ชน กลาบ กลัหง ปาน สุดา.
พระ ช้อน กาศ ขัน สั่ง ตเก,
ชน พดา พบาตร ลัหอ ศรกา
ทั่ว ทหบ จน ดอง ๆ-*
-สนาญ หหบ พระ ศพลา.

(คำพากย์ตามเกียรติของเก่า)

* บางนี้ต้องมีขะติภังค์, เพราะคำๆ เดียวแยกไปอยู่คนละบรรทัด.

๑๗

ทพย์ ฯ ๒๖ (๑๖)

(ก) เขียนบาทละบรรทัด (ตัดหลือก็ยกไปเขียนต่อในบรรทัดล่าง)

อหนะชอต ขอด ขอาน กายอน หุมอาน องค์ เมนรอนนน์, หรง
คาชะ ชาวเอม;
ชัง หอมอตร์ ฤทธิ ปรง ขหง ขหง ขนน, ผอาก ฝอง ผอง พรรณ์,
สฤ สงง์ สะ-วด* ธฟัน์;
สามสอบ-สาม ศฤาร สะภา, ศฤาร หุน่อง ฉาด งา, ด่น พาชระ
-นเตน์ รฐฤฤ
งา หุน่อง ฉาด ขอกขาวเฌฤ, สัน หุน่อง ย่อม มฤ ฉาด กอ รุปล
ขนตาล.

(ข) เขียนแบ่งบาทละ ๓ บรรทัด (เพื่อให้ดูงาม)

กอ หุน่อง ฉาด ดอก ดฤาง มาลย์,
ดอก หุน่อง บ่หง ขาน
ปรน กลฤบ ดัด ฉาด กลฤ ผเฌา;
กลฤบ หุน่อง มฤ ทะพะกเลญา
ฉาด องค์ สะภา,
น่หง น้อย ลำภาว หงคาญ;
หาง หุน่อง ย่อม มฤ บ่รอกาน
ฤก ฉาด หงคาญ,
ลัฐาน่ารูป หอมอตร์ มาขา;
จาย ชเบ้า ก่ ห่ย ซ้าย ขา
ชัจลาง หาง ตา
ทำ ทฤ ปรน ทะพะ เบศร.

(คำพากย์งามเกียรติ์ของเก่า)

---

* คำว่า "สอาด" เขียนมีขะต่างกันในระหว่างสระ "อ" กับ "า" เช่นนี้, เพื่อมิให้มีคนทางที่จะอ่านได้ในเวลาอ่าน. ส่วนคำอื่นๆ ที่สระชนกันอย่างนี้ก็ควรเขียนเช่นเดียวกัน, เช่น "ลอ-ออง", "มอ-ออก", ฯลฯ.

๖๐

กพย์สุภางคนาง (๖๘)

อพระ ลง ลห สถาน, ตระบ่เด ป่ [illegible]
สบ ส้อน ส่ง ทุกขุป, ท่ฐว ท้วฐ อ่ระ[illegible]
-ลาศ ลฐ ดหน ดใ?

หน มนธยม ทาศ, เน รชาง พอศาษ, ขาดด พฐทธ์ชิปส[illegible]
ลาง พระ มารดา, บอดา ลาศ กรใ, มฤ สมภาร หใ,
สรหจ สหัง สหน กเลป์.

(ตัวอย่าง, ในกพย์สารวิลาสินีทาน)

อินทรวิเชียร หินท์ (๑๑) (ภาษาไทย)*

อสนด ทะษน กฤาจ คงัน กเจน การ หอรนคร,
ดะย เตาน ตรนส สอน ก'ลน หก ปรบการ ดลหง;
ชน ชาตอ กะสนช หนฤาเฒนา สดหง
ตัวาย หรตฐ หุน่ตน หุนหง วอรอยาศน ยล ผล.

(ตัวอย่าง, ในนิทานวรรณพฤติ)

(ภาษามคธ)

ธนนเตจนชา เงคนอเรนสสน หาตฐ,
เงคนญจนชา ชฤวอตํ รนกขนมาหะ,
เงคํ อนนญชฤวอตนญจาปอ สนพพํ
เปปิหวน ชนหา อนมมนมนหฐสสนรนตะ.

(พุทธะศาสนาภาษิต)

(ภาษาสันสกฤต)

สฤวํ สนมะตํยน วํยนปนหฤยน ตนนทํรํ
ศาน่ตนชวํภา หรัษนวอวฤทธนสนตตาศ
รนหชน ภาณมฤ สนมนวาษัตนกามา
ศฤตางศฐนา หตํรอรอวะทอตาหนา

(นิโลปาขัยนัม, สรรคที่ ๒๔)

[illegible] ผู้ทรงคิดให้สร้างกพย์เรื่องนี้.

๖๑

วะสันตะติลกฉันท์ (๑๔) – (ภาษาไทย)

(ก) เรื่องบาทจะบรรทัด

คม นั้น พระ นาง ดงมั่วลเศษกต่ำ, สรวงเพทต่วน ภาวมฤ,
ฟัง สาร องค์ พระ ชวนนนฤ, ขึ้น ก็ ตอบ หิมลชย ฯ;
"ข้า ปรน มะหรุษ ลหะ นอรเสรฐ, พหฤ ทุกข์ สะดิต คด,
"พ่อ ภาเกด ดอตตน บ่ มอ หุวด, บ่ มอ หะยน สรุภรต."

(ข) เรื่องแบ่งฝนบาทจะ บรรทัด

"ล้ฤพง ชฤพ ณ สาธรุก่วน ก้ฤว,
"พรอะ วะชิ้ว สรุชาตา;
"รบ ชิ้ด นรด บ่ มอ รน-ว,
"จ่วน อุย่ฤ ฤ ตาม ดวอล.
"มฤวล มฤล ผเลา ผ่วล ณ พน
"ฤ ก็ คัน ก็ ชรุด กอน;
"ชก รน-ว ขนน จะ ล้อน
"รเวอ สหง ปรนภา สด."

(พระนลคำหลวง, สรรคที่ ๑๓)

(ภาษามคธ)

พาหุสเหสสมเภอนอมมอตน สาวรุอนตํ,
คํรฤมหาชลํ ฤทอตนมะรน สันสหนมหรํ;
ทานทอตนมมเวอปิบทา ชอตเวา มฤหอนทะ,
ตนฤตาชะสา ภเวเตฤอตา ชะยะมะงคะลาหอ.

(มงคลอัฏฐะคาถา, บทที่ ๑)

สัททะลาฉันท์ (๖๑)

อมุม่ฤ มาตย์ ผัฤ ปรฤชะญาณ ยล, ว่ามวเจะหะหฤสมธร์,
สรรพะ พหฤ ผล ฮอดเณฤมหา;
ฤรฤฤ ศัฤ สะตย์ วะตตน จรรยา, หอรมะหอนน ลหะ ปัมรพาะ
ดอนตา ประยะชน์ สหอง.

๖๒

สมดาจ ทัว อะราศะ ฮิฐ ครอง ภพ มะหอดล, ปอง สวามอภเกดือ
คลอง กะตะยูญฐ
กะตวาทฐ ธรรม ชะราดชู, สาจะรอตะ หอศะหาฐระยศ หร
ภฐวอมะตตระ.

(ตรีอหง่อ, ในคัมภีร์อรรถพฤติ)

<u>ฮอยแกวิภาคมคย</u>

อาวาเมมฐ สาฐ๋; ฯกํ สมะยํ ภะคะวา, พาราณะสิยํ วิหะ-
-ตะ อสิปะตะเน มิคะทาเย. ตะตระ โข ภะคะวา ปัญจะวะค-
-คิยะ ภิกขู ามะนะตะสิ. "ทิวา มะ ภิกขะเว เนตา ปัพ-
-พะชิตะพะ นะ สาวะเวตะพพา. ยะถาปัง กามะสาฐ กามะสา-
-ฐะลลิกาหาฐะโคะ, หีฐะโค คะมมะโค ปะถาฐชะนิโกะโค
เนะรอยะโค เนะตะถะสังหิโตะโค. ยะถาปัง อัตตะกิละมะถาฐ-
-ยะโคะ, ทุกขะโค เนะรอยะโค เนะตะถะสังหิโตะโค. อิเม โข ตะ
ภิกขะเว ฐิเร อันตา เนฐูปะคะมะนา, มะชะฌิมา ปะฏิปะทา
ตะถาคะเตนะ อภิสัมพุทธา, จะกขุกะระณี ญาณะกะระณี,
ฐูปะสะมายะ อภิญญายะ สัมมาสัมพุโธธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.

(ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตร, บทต้น)

<u>ศัททาภิธานคย</u> (อฐาหกถาปะริวาร)

หะเมะ มะ สะเพพะเพฐุทธานํ, ฐุปปะนะนานํ มะหาสังฆํ;
ตะมัหะเงกะเระ มะหาวุฐระ, มาชะเงกะเระ มะหาปะเสะ;
สะระณะเงกะเระ อะรักขะโอตะ, ทุฐปะเงกะเระ ชาฐะอนาเระ;
กะณาทะฐะเระ ชะนะปามะรักขะ, มะเงคะเละ ปะฐะเอสาสะเระ;
สาฐมะเนะ สาฐมะเนะ ธุฐระ, อาวาเตะ ระตะอุปาทฐมะเนะ;
สะภอตะ คาฐะเสะมปะนะเนะ; เนะมะเทะสัสฐุ ชะนะฐาตะเมะ;
ปะทาฐมะ ละกาปะชะชะตะ, หะระเทะ วะระสาระกาฐุ;
ปะทาฐมาฐตะเระ สะตะตะสาระ, สาฐมาชะ เปปะฐูปะปาฐคะเละ.

ไศลกสันสกฤต (หมายถึงภาษาไทย; ปัญญาสะสรีคะ)

ไสฺตฺท ภชฺ หเลฺ หเลฺ ฉนฺทมฺ ฉฺฤตฺเสฺวนฺเสฺฤตฺ พเลฺว
ฤปฺปเนฺนฺ คฺฤฺณฺฤฺ บฺฤฺฎฺ รฺฤปฺเวาน เสฺวนฺกฺรฺอฺทฺ ॥ ๑ ॥
เตฺบฺฎฺเท มเหฺฤชฺหนฺทฺกฺตฺม มฺฤรฺบฺนฺ ทฺทฺวนฺปฺเตฺบฺร บฺวน
ฤปฺเนฺรฺยฺฤปฺเรฺบ สฺเรฺวฺหฺม ฺทฺทฺบฺตฺบฺ บฺวน ฺทฺหฺเชฺสฺ ॥ ๒ ॥
พฺรฺหฺมฺนฺนฺบฺร ฺกฺทฺทฺบฺวฺบฺวฺรฺร หฺฤปฺนฺบฺหฺบฺ มฺเหฺฤปฺเตฺบฺร
เกฺชฺนฺปฺรฺฤปฺนฺร สฺบฺตฺบฺวฺทฺทฺฤ มฺเหฺทฺน เกฺทฺทฺหฺบฺนฺฤปฺเตฺบฺร ॥ ๓ ॥
ฤปฺสฺบฺตฺร บฺรฺเนฺทฺรฺฤนฺทฺม ฺรฺทฺทฺร ฺสฺบฺตฺบฺรฺนฺทฺรฺบฺนฺร
ฺนฺกฺชฺบฺตฺท ธฺเนฺวฺบฺทฺม ฺคฺรฺชฺนฺฎฺนฺร สฺทฺกฺชฺทฺท บฺวน มฺเหฺนฺร สฺวฺเบฺบฺม ॥ ๔ ॥

ตัวอย่างต่าง ๆ เหล่านี้, ได้นำมาลงไว้หลายอย่างและยืดยาว, เพื่อจะแสดงให้เป็นพยานชัดว่า, ถ้าใช้อักขระวิธีตามแบบในมีแล้ว จะทำให้เป็นการสดวกแก่คนเรียนหนังสือของเราเป็นอันมากทีเดียว, ไม่ใช่แต่สำหรับเรียนภาษาไทยเราเองเท่านั้น, ทั้งสำหรับเรียนภาษาบาลีและสันสกฤตด้วย.

สำหรับเรียนภาษาไทยเราเอง, ถึงจะคงเรียนแบบที่ใช้อยู่บัดนี้ก็ไม่สู้ขัดขวางนักดอกครับอยู่, เพราะเป็นภาษาของเราเองพอเดาเอาได้บ้าง; แต่การศึกษาของเราบัดนี้จะเจริญขึ้นทุกที, จึงมีความจำเป็นที่จะใช้ศัพท์ต่างประเทศเจือปนในเวลาพูดและเรียนเรื่องกิจการบางอย่าง, และยิ่งที่ได้มีความจำเป็นต้องใช้อักษรไทยเรียนศัพท์หรือนามบุคคลยุโรป, เช่นเรื่องวิทยาศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์เป็นต้น, ย่อมจะได้เคยรู้สึกกันมาแล้วว่าเป็นความลำบากเป็นที่ยิ่ง. ถ้าลองเรียนศัพท์หรือนามบุคคลยุโรปตามปัญญาอักขระวิธีใหม่นี้แล้ว, เชื่อว่าจะรู้สึกว่าเรียนได้ใกล้ถูกอีกมากว่าตามแบบเก่าเป็นอันมาก.

อนึ่งหนังสือต่าง ๆ ที่หรือเดิมพุทธศาสนา, และคัมภีร์เทศนาเป็นต้น, ยังมีจะชอบใช้อักษรขอมเรียน, ใคร่อดีตยกกันว่าเรียนด้วยหนังสือไทยอยู่ทั้งจะยิ่งเหยิงไม่เรียบร้อย. ข้อนี้, ถ้าผู้ใดเพลิดเพลินในเทศนา หรือหนังสือสวดมนต์, ซึ่งพิมพ์ภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมแล้ว

ษรไทยนั้นดูแล้ว, ก็คงจะต้องยอมรับว่าออกจะรุงรังมากอยู่; หรือไม่
ปนกันๆ, ผู้ที่มิได้เคยอ่านภาษาสันสกฤตเสียชินๆ และมิได้รู้อาณัติ
สัญญาว่า - ตัวใดมีหัณฑะฆาฏอยู่ข้างบนแปลว่าเป็นตัวสกฤตดังนี้
แล้ว, ก็ไม่สามารถจะอ่านออกสำเนียงให้ถูกได้ทีเดียว, เพราะได้แต่
รู้อยู่แต่ว่า, ในการอ่านเขียนหนังสือภาษาไทย ตัวใดมีหัณฑะฆาฏก็
แปลว่าการันต์, ไม่ออกเสียง, เท่านั้นทีเดียว. แต่ถึงกระนั้นก็ดี,
ที่เขียนภาษาสันสกฤตตามบัญญัติอักขระวิธีใหม่นี้แล้ว, ใครอ่านหนังสือ
ไทยออกแล้วเป็นอ่านได้ทีเดียว, คือถึงแม้จะไม่เข้าใจตำก็คงอ่าน
ออกสำเนียงได้โดยถูกต้อง, เพราะไม่ผิดอะไรกับอ่านภาษาไทย;
ตัวใดไม่มีสระตามแล้วก็เป็นรู้ได้ทีเดียวว่าเป็นตัวสกฤต, ไม่ห่วง
เช่นก่อนเลย. ที่หากว่าได้จัดการพิมพ์หนังสือเนื่องด้วยพระศาส
นาด้วยอักษรไทยได้แล้ว, คงจะทำให้มีผู้สมัครศึกษาทางพระศาสนา
มากขึ้นเป็นแน่, เพราะไม่ต้องสงสัยเลย การศึกษาธรรมวินัยที่เรื่อ
ประโยคธรรม เป็นสิ่งซึ่งนักเรียนไม่ใคร่จะเอาใจใส่, เพราะระอาการที่
ต้องเรียนหนังสือขอมเสียก่อนนี้แลเป็นอันมาก.

ส่วนภาษาสันสกฤต, หรือเราเรียกว่าเทวนาครีนี้ก็ดี; แต่สันส
กฤตเป็นภาษาที่เป็นมูลของภาษาเราเรามิใช่น้อย, เพราะฉะนั้นต่อไปคงจ
ต้องมีผู้ปรารถนาเรียนขึ้นบ้าง. หนังสือ "พระนลคำหลวง" เป็นหนัง
สือแรกที่ได้พิมพ์ขึ้นมีภาษาสันสกฤตด้วย. ผู้ที่ต้องมีศรัทธาจะ
เที่ยวซื้อด้วยหนังสือนั้นได้รู้สึกความลำบากเป็นอันมากในการ
ที่ใช้ตัวอักษรไทยเขียนและพิมพ์ภาษาสันสกฤต, และจำเป็นต้อง
มีเครื่องหมายรุงรังซับซ้อนอีกเสียกว่าเขียนภาษาขอมอีก; ทั้งซ้ำ
สำคัญอย่างๆ ในหนังสือสันสกฤต, คือวิสรรค, ก็ต้องบัญญัติใช้
"ห์" แทน, เพราะจะต้องด้วยการใช้วิสรรชนี (ः) ตามที่ได้มีทำ
อธิบายไว้แล้วในคำนำในหนังสือ "พระนลคำหลวง" นั้นแล้ว.
แต่ครั้นมาจะเขียนภาษาสันสกฤตตามบัญญัติใหม่, ดังตัวอย่าง
ข้างหน้านี้, ก็ปรากฏชัดว่าเขียนได้โดยเรียบร้อยงดงามดี, และ
วิสรรชนีก็ได้ใช้ในที่วิสรรคตามที่ถูกต้อง.

๖๕

ในที่สุดนี้ขอกล่าวหรือว่า, เชื่อแน่ว่า ถ้าใช้เรียนหนังสือไทยตามบัญญัติใหม่นี้ จะเป็นการสดวกกว่าแบบที่ใช้อยู่ในบัดนี้เป็นอันมาก. จริงอยู่, ผู้ที่ได้เคยเรียนหนังสือไทยตามแบบที่ใช้อยู่ในบัดนี้คนเป็นเสียแล้ว คงจะต้องรู้สึกว่าเรียนตามแบบใหม่ยาก, แต่คงจะเป็นอยู่เพียงในเวลาแรก ๆ เปลี่ยนเท่านั้น. แต่สำหรับผู้ที่จะเรียนหนังสือไทยขึ้นใหม่, เชื่อว่าถ้าสอนตามบัญญัติใหม่จำรูปหนังสือได้สำเร็จกว่าแบบเก่าเป็นแน่, และจะเกิดความนึกถึงลูกหลานของเขาภายกว่านึกถึงตัวเขาเองหรือความขี้ขัดของตัวเขาเอง, ซึ่งจะมีอยู่เพียงชั่วคราวเท่านั้น.

ตามข้อความที่ปรึกษาที่ได้พรรณนามาแล้วนี้, ขอเชิญท่านผู้มีสติปัญญาพิจารณาดูให้จงดีเถิด.

ราม. ปิยมหาราช

พระที่นั่งภานุมาศจำรูญ
ในพระบรมมหาราชวัง, กรุงเทพฯ
วันศุกร์ที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐.